herpy

GEKONY

Carrot-tail viper gecko

Hemidactylus imbricatus

Hemidactylus imbricatus to mały, pręgowany gekon pustynny z południowego Pakistanu o grubym ogonie w kształcie marchewki, który służy mu jako magazyn tłuszczu. W dzień ukrywa się na suchej ziemi, a poluje nocą. Wystarcza mu niewielkie terrarium i można go trzymać w parach lub małych grupach.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Teratolepis fasciata*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-10 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Półpustynia**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**20-25 °C**
Wilgotność	**40-50%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach, jeden samiec z kilkoma samicami lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**10-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-80 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Hemidactylus imbricatus łatwo rozpoznać po ogonie. Jest krótki, gruby i zwężony na końcu jak marchewka lub burak, a pokrywają go duże, dachówkowato ułożone łuski, z których część tworzy na wierzchu małe płytki. Epitet gatunkowy *imbricatus* nawiązuje do dachówkowato zachodzących na siebie łusek na grzbiecie, a zwłaszcza na ogonie. Łuski z kilami przypominają łuski niektórych żmij. Jak u wielu gekonów pustynnych ogon jest magazynem tłuszczu, a pełny ogon świadczy o dobrej kondycji zwierzęcia.

Ubarwienie tworzą beżowe i czarne podłużne pasy biegnące od karku do nasady ogona, przerywane w regularnych odstępach białymi plamkami. Plamki zlewają się w jasne poprzeczne pręgi. Ciało jest lekko spłaszczone, nogi długie i smukłe, a zwierzę osiąga około 7-10 cm długości razem z ogonem. Samce mają pory przedodbytowe i wyraźne kieszenie hemipenisów u nasady ogona, więc płeć łatwo rozpoznać.

Gatunek opisano w 1853 roku pod nazwą *Homonota fasciata*, a od 1869 roku przez prawie 140 lat nosił nazwę *Teratolepis fasciata*. W 2008 roku rodzaj *Teratolepis* połączono z rodzajem *Hemidactylus*. Dawny epitet gatunkowy był już wtedy zajęty przez innego przedstawiciela rodzaju *Hemidactylus*, dlatego gatunek otrzymał nową nazwę *Hemidactylus imbricatus*. Starą nazwę wciąż spotkasz w wielu poradnikach hodowlanych i u sprzedawców.

Zwierzęta są spokojne i stosunkowo łagodne wobec osobników własnego gatunku. Gatunek dobrze znosi wspólne trzymanie, więc samce i samice mogą przebywać razem, i nadaje się dla początkujących. Nie jest to jednak zwierzę do codziennego brania na ręce. Jak wiele gekonów potrafi odrzucić ogon, który nie zawsze odrasta w tym samym kształcie.

Występowanie i środowisko

Hemidactylus imbricatus jest z pewnością znany tylko z południowego Pakistanu, zwłaszcza z prowincji Sindh oraz z okolic Indusu i jego delty. Występuje m.in. na cmentarzu między miejscowościami Gharo i Mirpur Sakro w pobliżu Karaczi. Podawany jest również Iran, ale występowanie tam jest niepewne.

Wcześniej podawano też Indie i Sri Lankę, m.in. miejsce typowe Jalna w stanie Maharashtra oraz Asam i Khasi Hills. Stwierdzenia z Indii i Sri Lanki są prawdopodobnie błędne i mogą dotyczyć blisko spokrewnionego *Hemidactylus albofasciatus*. Gekon jest znany z niewielu osobników, więc jego zasięg jest słabo określony, a mapa pokazuje tylko Pakistan.

> **Naturalny zasięg:** Pakistan.

ŚRODOWISKO

Hemidactylus imbricatus w dzień ukrywa się na suchej, luźnej ziemi i prawdopodobnie korzysta też z ceglanych murów. Dzieli siedlisko z kilkoma innymi gekonami, m.in. *Eublepharis macularius* i kilkoma gatunkami z rodzaju *Hemidactylus*.

Krajobraz to niziny o suchym, luźnym podłożu, z kamieniami i kryjówkami stworzonymi przez człowieka. Klimat w Sindh jest gorący i suchy; temperatura i wilgotność w samym siedlisku nie są znane. W dzień zwierzęta chowają się w szczelinach i pod kamieniami, a polują o zmierzchu i nocą.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Para lub samiec z dwiema samicami potrzebują terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 30 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary można też odwrócić, tak by terrarium miało 30 cm długości i 40 cm głębokości. Większe terrarium zapewnia stabilniejsze temperatury i więcej miejsca na kryjówki, a więcej zwierząt wymaga większej powierzchni dna.

Hemidactylus imbricatus żyje głównie przy ziemi, ale chętnie wspina się po szorstkich powierzchniach. Wyłóż tylną ścianę szorstkim materiałem, np. korkiem lub płytami kamiennymi, i rozłóż niskie kamienie, rurki korkowe i kawałki kory korkowej jako kryjówki zarówno po ciepłej, jak i po chłodnej stronie. Młode potrafią chodzić po szkle, więc uszczelnij wszystkie szpary.

Jako podłoże stosuje się 2-3 cm drobnego piasku, najlepiej pustynnej mieszanki dla gadów. Zwierzęta kopią, więc ciężkie kamienie i płyty łupkowe muszą stać na dnie terrarium, a nie na piasku, bo inaczej mogą przygnieść zwierzęta. Zapewnij terrarium wentylację, aby wysychało w ciągu kilku godzin po zraszaniu.

TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 25-30 °C. Zrób ciepłe miejsce o temperaturze 32-35 °C, mierzonej na powierzchni termometrem na podczerwień, za pomocą maty grzewczej lub małej żarówki grzewczej sterowanej termostatem. Zwierzę musi mieć wybór między ciepłem a chłodem, a kryjówki muszą być w obu strefach.

Nocą temperatura może spaść do 20-25 °C. Trzymaj się cieplejszego końca tego zakresu, jeśli zwierzęta są młode lub ciężarne. Podczas zimowej przerwy trwającej dwa do trzech miesięcy temperatura w terrarium może spaść o 5-10 °C razem z temperaturą pokojową, a czas świecenia się skraca. To stymuluje rozród. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym i nie umieszczaj na dnie źródeł ciepła, które mogą poparzyć zwierzę.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Hemidactylus imbricatus pochodzi z suchego obszaru i najlepiej czuje się przy stosunkowo niskiej wilgotności powietrza, około 40-50 %. Lekko zraszaj terrarium wodą dwa do trzech razy w tygodniu wieczorem, tak aby na ścianach i kryjówkach pojawiły się krople. Zwierzęta je zlizują. Jeśli terrarium szybko wysycha, zraszaj co drugi dzień.

Podłoże musi być suche i na dnie nie może stać woda. Miska z wodą nie jest konieczna, jeśli regularnie zraszasz, ale mała i płytka miska nie zaszkodzi. Przygotuj wilgotną kryjówkę, np. mały pojemnik z wilgotnym torfowcem lub włóknem kokosowym. Zwierzęta mogą w niej przechodzić linienie, pić i składać jaja. Używaj higrometru, aby mieć pewność, że wilgotność nie utrzymuje się dłużej powyżej 50 %.

OŚWIETLENIE I UVB

Hemidactylus imbricatus jest aktywny o zmierzchu i nocą i nie wymaga specjalnego oświetlenia. UVB nie jest konieczne. Zamiast tego podawaj zwierzętom wapń z witaminą D3 wraz z pokarmem. Jeśli mimo to chcesz zapewnić słabe światło UVB, wybierz świetlówkę dla gatunków cieniolubnych nad jedną połową terrarium i zadbaj o dużo ciemnych kryjówek.

Latem światło lub lampa grzewcza powinny być włączone około 12 godzin dziennie. Podczas zimowej przerwy długość dnia można skrócić do 8-10 godzin na dwa do trzech miesięcy. Używaj programatora czasowego. Nocą powinno być ciemno lub tylko lekko ciepło bez światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Hemidactylus imbricatus jest owadożerny. Dorosłym zwierzętom podawaj żywe owady raz lub dwa razy w tygodniu: średnie świerszcze, małe karaczany dubia, larwy barciaka i od czasu do czasu świerszcze domowe. Owady nie powinny być dłuższe niż odległość między oczami zwierzęcia. Zwierzęta są żarłoczne i potrafią zjadać dość dużą zdobycz, a niektóre biorą pokarm z pęsety. Najlepiej jednak pozwolić im polować samodzielnie, o ile widzisz, że wszystkie się najadają.

Owady karmowe powinny same zostać dobrze nakarmione przed podaniem i być oprószone wapniem, a od czasu do czasu proszkiem multiwitaminowym. Stosuj wapń z witaminą D3, jeśli zwierzęta nie mają UVB. Zwierzęta z grubym, ładnym ogonem są w dobrej kondycji. Cienki ogon oznacza, że zwierzę potrzebuje więcej lub lepszego pokarmu.

Młode zwierzęta trzeba karmić częściej. Młode dostają mniejsze owady co dwa, trzy dni, np. małe świerszcze, skoczogonki, rybiki cukrowe i małe larwy barciaka. Może to być wyzwanie, jeśli nie hodujesz sam owadów karmowych, bo młode są bardzo małe.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Hemidactylus imbricatus jest cichy i spokojny i z czasem może przyzwyczaić się do brania na ręce, ale to zwierzę do obserwowania. Może odrzucić ogon, gdy się przestraszy lub zostanie ściśnięty, więc nigdy nie chwytaj go za ogon i pozwalaj mu przechodzić z ręki na rękę tylko przez krótką chwilę. Nowym zwierzętom daj kilka tygodni spokoju, zanim zaczniesz je brać na ręce.

Gatunek jest aktywny nocą i wychodzi, gdy zaczyna zmierzchać. Gdy zwierzęta przyzwyczają się do terrarium, widać je także w dzień, ale są wtedy mało aktywne. Trzymaj terrarium w pomieszczeniu, w którym nocą nie ma dużego hałasu.

W przeciwieństwie do wielu gekonów gatunek raczej dobrze znosi wspólne trzymanie. Samce i samice można bez problemu trzymać razem, a samiec z dwiema samicami mogą przebywać razem przez cały rok. Nie wiadomo, czy kilka samców może długoterminowo żyć w jednym terrarium. Zacznij więc od pary lub samca z dwiema samicami i obserwuj, czy nie pojawiają się ugryzienia, odrzucone ogony i zwierzęta, które się wycofują. Rozdziel zwierzęta, jeśli jest niepokój lub słabszy osobnik jest odpędzany od pokarmu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można rozpoznać wcześnie. Samce mają przed kloaką pory przedodbytowe, których brak u samic, i w wieku dwóch do trzech miesięcy doświadczony hodowca z dobrą lupą potrafi odróżnić płcie. U dorosłych samców kieszenie hemipenisów u nasady ogona są wyraźne.

Zwierzęta mogą osiągnąć dojrzałość płciową w wieku około 10 miesięcy, ale najlepiej poczekać z łączeniem ich, aż będą miały około roku. Poczekaj też, aż samica będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji, z pełnym ogonem.

GODY I KOPULACJA

Rozród w niewoli udaje się łatwo. Zimowa przerwa trwająca dwa do trzech miesięcy z krótszymi dniami i nieco niższą temperaturą albo stopniowe wydłużanie dnia latem uruchamiają kopulacje. Zwierzęta mogą przebywać razem przez cały rok i wtedy do kopulacji dochodzi bez potrzeby ingerencji.

Podczas kopulacji samiec lekko gryzie samicę w kark i potem widać małe ślady ugryzień. To normalne, ale pilnuj, aby samica nie była przeganiana. Przez cały sezon podawaj samicy dużo wapnia i owadów, bo każde zniesienie uszczupla jej zapasy wapnia, i wyłącz ją z rozrodu, jeśli traci na wadze. *Hemidactylus imbricatus* składa jaja bardzo często, więc samicę trzeba uważnie obserwować.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Ciąża trwa około 30 dni, po czym samica składa po dwa jaja naraz. W sezonie samica może składać jaja co dwa, trzy tygodnie, ale liczba zniesień w ciągu roku nie jest dokładnie znana.

Jaja są zakopywane w luźnym piasku lub składane w wilgotnej kryjówce. Samica często wybiera to samo miejsce raz za razem, więc warto wiedzieć, gdzie ono jest. Ostrożnie odkop jaja i przenieś je do inkubatora, nie obracając ich.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Jaja umieszcza się w piasku lub innym podłożu w małym pojemniku w inkubatorze. Utrzymuj piasek lekko wilgotny przy brzegach, a temperaturę na poziomie 26,5 °C w dzień i 24,5 °C nocą. Daje to prawie równy stosunek płci. Stosuj więc 24-27 °C i nie obracaj jaj podczas przenoszenia.

W tych temperaturach wyklucie następuje po około 60-80 dniach. Nie wiadomo dokładniej, jak temperatura i wilgotność wpływają na płeć, więc trzymaj się powyższych wartości. Jaja, które się zapadają lub odbarwiają, są zwykle martwe, ale zostaw je, dopóki nie będziesz pewien.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wyglądają jak miniatury rodziców i przechodzą pierwsze linienie w ciągu doby od wyklucia. Zostaw je w inkubatorze, dopóki nie przejdą linienia. Potem przenieś je do małych pojemników, np. pojemników po świerszczach, z cienką warstwą piasku i kawałkiem korka jako kryjówką. Lekko zraszaj je co drugi dzień, aby mogły pić.

Co dwa, trzy dni podawaj im najmniejsze owady karmowe: świeżo wyklute świerszcze, skoczogonki, rybiki cukrowe i małe larwy barciaka, oprószone wapniem. Młode wychowywane razem mogą dorastać w jednym pojemniku, ale rozdziel je, jeśli któreś zostają pogryzione lub zostają w tyle ze wzrostem. Młode potrafią chodzić po szkle, więc starannie zamykaj pojemniki i terraria.

Zdrowie i częste błędy

Te wskazówki dotyczą ogólnie małych gekonów pustynnych. Typowe błędy w hodowli *Hemidactylus imbricatus* to:

- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic rozpłodowych i młodych zwierząt. Może to prowadzić do miękkich szczęk, wygiętych kończyn i drżenia. Oprószaj wszystkie owady karmowe i najlepiej dobrze je karm, zanim trafią do gekona.
- Zbyt wysoka wilgotność i zbyt mokre podłoże, które powodują problemy skórne i grzybice. Terrarium powinno wyschnąć w ciągu kilku godzin po zraszaniu.
- Resztki wylinki przyklejone do palców i końca ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i ostrożnie usuń resztki letnią wodą.
- Odrzucony ogon. Nie zawsze odrasta w tym samym kształcie, a zwierzę traci swój magazyn tłuszczu.
- Niedożywienie i za mało wody. Cienki ogon i zapadnięte ciało pokazują, że zwierzę potrzebuje więcej i lepszego pokarmu.
- Walki i stres, gdy zwierzęta mają za mało miejsca. Rozdziel je w przypadku ugryzień i niepokoju.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wygląda na osłabionego.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/gekony/hemidactylus-imbricatus